

**Materiały szkoleniowe –
wersja skrócona**

Menadżer Ekonomii Społecznej

Trener: Waldemar Żbik

<https://spoldzielniasocjalnawpraktyce.pl>

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja opracowana przez
Waldemar Żbik, współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania „Wsparcie na
wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” PROW 2014-2020.

1. Wprowadzenie do ekonomii społecznej

Ekonomia społeczna – ujęcie szerokie

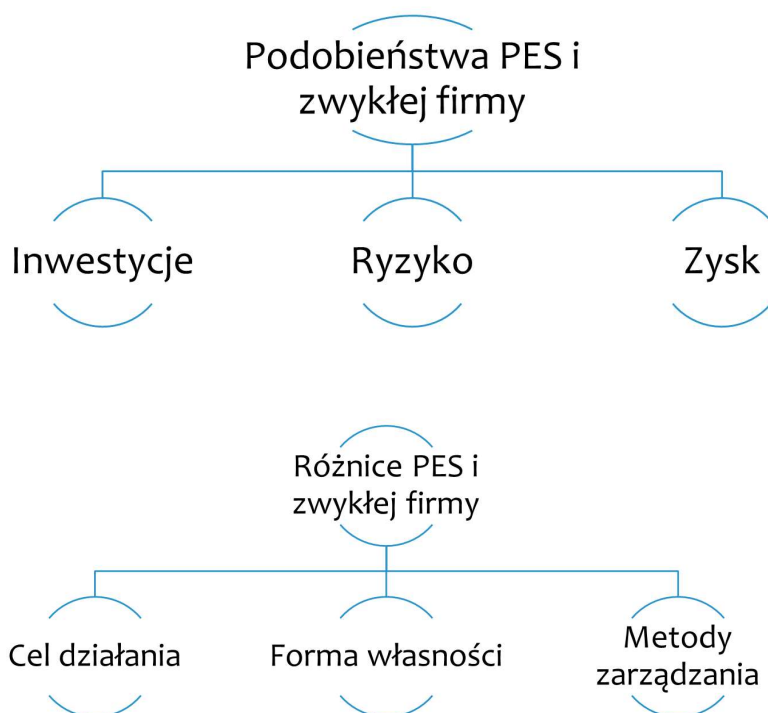
ES to III sektor w szerokim ujęciu (tzw. trzeci system), czyli wszystko poza I i II sektorem (rynkiem i państwem) – fundacje, stowarzyszenia oraz tzw. stara ekonomia społeczna, czyli spółdzielnie i towarzystwa wzajemne.

Podmioty ekonomii społecznej

- przedsiębiorstwa społeczne
- podmioty reintegracyjne, realizujące usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:
 - centrum integracji społecznej
 - klub integracji społecznej
 - zakład aktywności zawodowej
 - warsztat terapii zajęciowej
- organizacja pozarządowa np. stowarzyszenie czy fundacja
- podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej np. spółdzielnie pracy, spółki z o.o. non profit

ES – ujęcie wąskie

ES ogranicza się do tzw. przedsiębiorstw społecznych zwanych też przedsiębiorstwami ekonomii społecznej – PES

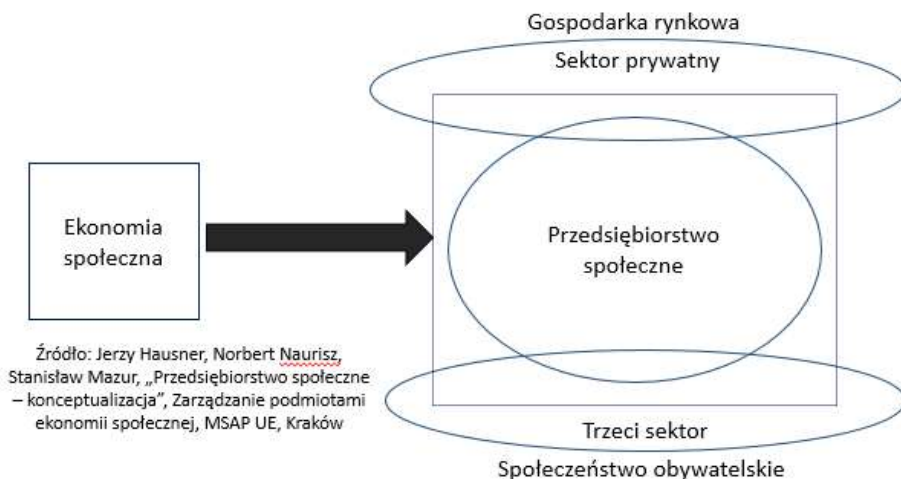
za: Piotr Frączak, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, „Przedsiębiorstwo społeczne (tezy do dyskusji)” ekonomiaspołeczna.pl

ES definicje – podsumowanie

ES może być traktowana bądź jako część nauki zwanej ekonomią bądź jako pojęcie wymienne z terminem "gospodarka społeczna"

ES to zastosowanie instrumentów ekonomicznych i rynkowych dla realizacji celów społecznych

ES– systemowe usytuowanie

2. Przedsiębiorstwo społeczne w myśl wytycznych CT9

- jest podmiotem wyodrębnionym pod względem organizacyjnym i rachunkowym, prowadzącym działalność:
 - **gospodarczą** zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym **lub**
 - **oświatową** (dot. prowadzenia szkoły lub placówki, zespołu oraz innej formy wychowania przedszkolnego) **lub**
 - **kulturalną** (polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury)
- może działać dla realizacji jednego z dwóch celów
- cel 1:
 - integracja społeczna i zawodowa określonych kategorii osób wyrażona poziomem zatrudnienia tych osób:
 - zatrudnienie co najmniej 50% osób, które doświadczają trudności na rynku pracy np. osób bezrobotnych lub osób z niepełnosprawnościami
 - zatrudnienie co najmniej 30% osób o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub osób z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z o ochronie zdrowia psychicznego

lub

- cel 2
 - realizacja usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, usług opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 lub usług wychowania przedszkolnego w przedszkolach lub w innych formach wychowania przedszkolnego
 - przy jednoczesnej realizacji integracji społecznej i zawodowej osób, o których mowa powyżej, wyrażonej zatrudnieniem tych osób na poziomie co najmniej 30%

- jest podmiotem, który nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników, ale przeznacza go na:
 - wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny (np. fundusz zasobowy w spółdzielni socjalnej, fundusz zapasowy w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością)
 - reintegrację zawodową i społeczną lub,
 - działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo
- jest zarządzane na zasadach demokratycznych, co oznacza, że struktura zarządzania przedsiębiorstwami społecznymi lub ich struktura własnościowa opiera się na:
 - współzarządzaniu w przypadku spółdzielni
 - akcjonariacie pracowniczym (jedną z form udziału pracowników w zarządzaniu, która zakłada udział pracowników we własności firmy i czyni ich współwłaścicielami przedsiębiorstwa), może oznaczać, że np. pracownicy mają część udziałów w spółce z o.o. lub
 - zasadach partycypacji pracowników, która zakłada udział pracowników w podejmowanych decyzjach np. przez powołanie Rady Konsultacyjno-Doradczej, w której skład wejdą pracownicy i która będzie konsultować ważniejsze decyzje zarządu
- wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami tj. nie przekraczają wartości 3-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia
- zatrudnia w oparciu o umowę o pracę, spółdzielczą umowę o pracę lub umowę cywilnoprawną co najmniej trzy osoby, przy zachowaniu proporcji zatrudnienia określonych wcześniej

Formy prawne przedsiębiorstwa społecznego

- spółdzielnia socjalna
- organizacja pozarządowa z działalnością gospodarczą i celami prozatrudnieniowymi (miejsca pracy)
- spółka z o.o. non profit
-
- spółdzielnia pracy
- spółka akcyjna non profit

4 KLUCZOWE CECHY SPÓŁDZIELNI SOCJALNEJ

celem jest reintegracja zawodowa i społeczna osób defaworyzowanych

podstawowa zasada spółdzielcza: 1 osoba = jeden głos

stosunkowo wysoki poziom formalności

szczególne możliwości dotacyjne np. refundacja składek ZUS, dotacja na wkład z FP, PFRON, wkład osób prawnych - członków spółdzielni

4 KLUCZOWE CECHY STOWARZYSZENIA

cel niezarobkowy

dobrowolne i trwałe zrzeszenie z min. 7 członków

nadór nad działaniami stowarzyszenia sprawuje właściwy starosta

obowiązkowy organ kontroli wewnętrznej

4 KLUCZOWE CECHY FUNDACJI

cel społecznie lub gospodarczo użyteczny

możliwość zachowania pełnej kontroli przez jedną osobę - fundatora

nadór nad działaniami fundacji ze strony właściwego ministra i starosty

nie może istnieć bez majątku

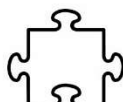
4 KLUCZOWE CECHY SPÓŁKI Z O.O. NON PROFIT

istotą jest łączenie kapitału (min. 5 tys. zł) dla realizacji wspólnego celu

założycielem może być osoba fizyczna lub dowolna osoba prawna (z wyj. jednoosobowej spółki z o.o.)

każdy udział ma minimalną wartość nominalną w kwocie 50 zł

odpowiedzialność członków zarządu - jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania

Wstępne założenia do ustawy o zasadach udziału PES, w tym PS w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej

- okres reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (z wyłączeniem osób niepełnosprawnych) trwa 24-36 miesięcy, w tym czasie reintegracja wsparta będzie refundacją składek na ubezpieczenie społeczne (Fundusz Pracy)
- możliwe jest wsparcie dotacyjne na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych (ujednolicenie wsparcia z EFS z przepisami dot. Funduszu Pracy i PFRON)
- możliwe jest wsparcie pożyczkowe dla rozwoju przedsiębiorstw społecznych poprzez system pożyczkowy za pośrednictwem BGK (obecnie środki EFS w ramach PO WER – instrumenty zwrotne)

- rozszerzenie na wszystkie przedsiębiorstwa społeczne obowiązującego obecnie zapisu dotyczącego zamówień podprogowych dla spółdzielni socjalnych

3. Istota spółdzielczości socjalnej

Spółdzielnia – definicje ustawowe

Spółdzielnia

dobrowolne zrzeszenie
o zmiennym składzie osobowym
i zmiennym funduszu udziałowym
które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność
gospodarczą
(źródło: prawo spółdzielcze)

Spółdzielnia socjalna

przedmiotem działalności jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków
(źródło: ustawa o spółdzielniach socjalnych)

Cechy spółdzielni socjalnej:

osobowość prawna

demokratyczny charakter

dobrowolność członkostwa

jasno określony cel działania

Spółdzielnie socjalna – istota

- spółdzielnia socjalna działa na rzecz społecznej i zawodowej reintegracji jej członków
- jest to głównym celem działania każdej spółdzielni socjalnej

Rodzaje działalności spółdzielni socjalnej:

Rodzaje działalności spółdzielni socjalnej

Dwa tryby założenia spółdzielni

- przez osoby fizyczne
- przez osoby prawne

Osoby fizyczne – założyciele (grupa osób defaworyzowanych):

- **osoby bezrobotne**, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- absolwenci centrum integracji społecznej

- osoba, która przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy uczestniczyła w zajęciach w CIS, otrzymała odpowiednie zaświadczenie, status przez okres 6 miesięcy od dnia zakończenia zajęć w CIS
 - absolwenci klubu integracji społecznej
 - osoba, która uczestniczyła w KIS przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada ważne odpowiednie zaświadczenie, zrealizowała postanowienia kontraktu socjalnego
 - **osoby niepełnosprawne**, w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
 - osoby do 30 r. życia oraz powyżej 50 r. ż. poszukujące pracy, bez zatrudnienia w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- posiadające pełną zdolność do czynności prawnych.

Osoby defaworyzowane

- mają znaleźć zatrudnienie w spółdzielni socjalnej osób prawnych
- mają stanowić minimum 50% pracowników
- mają stanowić minimum 50% członków (w sp. soc. osób fizycznych)

Osoby prawne – założyciele spółdzielni socjalnej

- organizacje pozarządowe np.
 - stowarzyszenie
 - Fundacja
 - OSP
- jednostki samorządu terytorialnego:
 - gmina
 - powiat
 - województwo
- kościelne osoby prawne np.
 - parafia
 - caritas

Minimalna liczba członków założycieli

4. Źródła:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651 z późn. zmianami).
- Ustawa z dnia 16 września 1982 r. prawo spółdzielcze (Dz. U. 1982 Nr 30, poz. 210, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).
- Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004, Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.).
- Ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2003 Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.).
- Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zmianami).
- Ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2004 Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie określenia wzorów zaświadczeń dołączanych do wniosku o wpis spółdzielni socjalnej do Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 3 sierpnia 2007 r. (Dz. U. Nr 149, poz. 1051).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 października 2009 r. w sprawie wzoru wniosku spółdzielni socjalnej o zwrot opłaconych składek oraz trybu dokonywania ich zwrotu (Dz.U. 2009 nr 176 poz. 1367).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (Dz.U. 2007 nr 194 poz. 1403).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 kwietnia 2012 r. w sprawie przyznawania środków na podjęcie działalności na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. prawo zamówień publicznych
- Zalecenia Ministra Rozwoju Regionalnego oraz Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych dotyczące stosowania „klausul społecznych” w zamówieniach publicznych, Warszawa, 20 października 2009 r.
- Ekspertyza „Trudności w pierwszej fazie funkcjonowania spółdzielni socjalnych”, ANETA ENGLLOT, Warszawa, czerwiec 2009, „Partnerstwo na rzecz ekonomii społecznej – osiedlowe spółdzielnie socjalne”
- Waldemar Żbik, Spółdzielczość socjalna. Poradnik skrajnie praktyczny”, wydanie III, Katowice, 2015
- Piotr Radecki, Ewa Brożyna, Piotr Kryjom: Podręcznik organizatora i kierownika spółdzielni socjalnej, KIG-R, 2008 r..
- Marcin Juszczyk, Cezary Miżejewski, Małgorzata Ołdak: Jak założyć i prowadzić spółdzielnię socjalną?, Krajowa Rada Spółdzielcza, Warszawa 2009 r.
- Informacja o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2010–2011 r., Warszawa, sierpień 2012 r.
- Komentarz do ustawy o spółdzielniach socjalnych, Barbara Godlewska-Bujok, Cezary Miżejewski, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Pożytku Publicznego, Warszawa, marzec 2012 r.
- Waldemar Żbik, „Prawo w spółdzielni socjalnej. Niezbędnik praktyka”, Waldemar Żbik szkolenia ES, 2014 r.

Uwaga:

Materiał wyłącznie do użytku wewnętrznego w ramach projektu. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszych materiałów w jakiegokolwiek formie jest zabronione.

W razie pytań ☺

wzbik@szkoleniaes.pl

<https://spoldzielniasocjalnawpraktyce.pl/>